

SANTA MARIA D'ALCOVER, església Vella, de la Sang, o Mesquita. Ruïnes. Fotos: Vicenç Mateu.

Havia estat coberta per una volta de canó que se sustentava damunt d'una cornisa, encara visible, que ressegueix l'edifici interiorment. A sota de la cornisa hi ha deu capitells (vuit a l'absis i dos a la nau) i les columnes corresponents adossades als murs. La decoració que mostren esculpida es basa en figures humanes, animals fantàstics i decoració vegetal i geomètrica. L'absis té tres finestres de doble esqueixada amb una imposta esculpida amb motius geomètrics.

Lluís Fernández

BIBLIOGRAFIA

ESTAPÉ, Antoni. Fulls dels Amics de l'Art Romànic, 26 de gener de 1992.

Catalunya Romànica, vol XXI

Guies de la Catalunya Romànica, vol IX

Gran Geografia Comarcal de Catalunya, vol 5

El meu país. Ed. 62, vol. 1

Alt Camp terra plena de matisos. El Pla de Santa Maria. Fullet del Patronat de Turisme de la Diputació de Tarragona.

www.alcover.com

www.museualcover.org

www.rostoll.cat/obaga/fitxes/romanic.htm

www.altcamp.info/alcover

AARS

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DE SABADELL

Núm. 79

19 d'octubre de 2008

ALT CAMP

EL PLA DE SANTA MARIA

Població de poc més de 2000 habitants, situada al nord-est de la comarca, en un territori pla, al peu de les serra de Miramar i de la Volturera.

Una vila anomenada Santa Maria es documenta a la fi del segle XII, després de la reconquesta de les terres als sarraïns. És una vila curiosa per la diversitat de noms amb els quals ha estat coneguda: Santa Maria del Pla, Villalba, Pla de Cabra i l'actual Pla de Santa Maria, d'ençà de l'any 1953.

L'edifici més notable és l'església romànica de Sant Ramon, situada en un extrem del poble, la qual ressenyem a continuació. També destaca l'actual església parroquial de l'Assumpció, d'estil barroc, amb un gran campanar de planta quadrada i torrassa octogonal amb balustres, l'edifici de la Cooperativa Agrícola, Ca la Marquesa, el grup d'habitatges de la fàbrica i la Casa Saperes. Tenen especial rellevància els portals medievals que tancaven la vila closa i el carrer Major o de la Vila, amb diverses cases pairals i portals de pedra treballada i els arcs dels carrers de la Trinitat i

PLA DE SANTA MARIA. PORTAL DE CAL BRANCA. Foto: Vicenç Mateu.

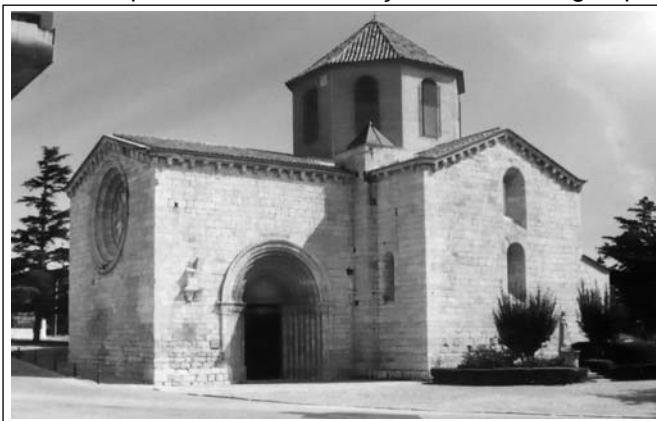
del Roser. També cal esmentar els casals amb façanes esgrafiades dels segles XVII i XVIII com Cal Rubinat, Cal Llobereta, Cal Rossell o Cal Mitges.

SANT RAMON DEL PLA DE SANTA MARIA

D'aquesta església n'hi ha dades escrites d'ençà de l'any 1194. Durant la guerra dels Segadors (1642) l'edifici va ser força malmès posteriorment se n'enderrocà una part, però la pressió dels veïns va fer que s'aturés l'enderroc i que es restaurés la portalada. Aquest temple, que en un primer moment era dedicat a Santa Maria, se li canvià l'advocació per la de Mare de Déu del Roser i, a principis del segle XX, per la de Sant Ramon de Penyafort. Durant la guerra Civil va ser cremada. Així es varen perdre retaules i imatges valuoses. L'any 1951 va ser declarada monument històric-coartístic. I entre 1985 i 1987 va ser restaurada per la Generalitat.

És un edifici notable, amb planta de creu llatina, amb una sola nau, volta de canó apuntat, transsepte, i l'absis semicircular cobert amb volta de quart d'esfera. El cimbori actual barroc és probable que en substitueixi un d'anterior romànic. A més de finestres de doble esqueixada cal destacar la rosassa, que ens recorda la de Poblet. L'element més interessant és el portal de la façana sud, amb arc de mig punt i 8 columnes per banda amb arquivoltes en gradació i capitells. Excepció feta de les columnes, que són llises presenten una rica decoració d'entrellaçats vegetals i figures de temes religiosos. És de destacar, també, el conjunt de mènsules esculpides amb diferents motius que recorren el perímetre exterior de l'edifici. Finalment cal fer esment d'una petita torre, amb una escala de caragol a l'interior, per la qual s'accedeix a la teulada, que és situada a la façana sud, a l'angle que fa amb el transsepte. L'edifici fou construït entre els segles XII i XIII.

A l'interior hi ha un magnífic orgue originari de Bèlgica, datat el 1876 i adquirit l'any 1988, amb el qual periòdicament es fan concerts de renom.

SANT RAMON DEL PLA DE SANTAMARIA. Foto: Vicenç Mateu.

ALCOVER

Vila d'uns 4500 habitants, que cada any guanya població, situada a uns 8 km. al sud-est de la capital de la comarca, Valls. És en un gran pla, al peu de les Muntanyes de Prades, a la riba esquerra del riu Glorieta, afluent del Francolí.

És una típica vila medieval que encara mostra perfectament l'estructura urbanística antiga, alguns panys de muralles i portals com el de Saura i el de Sant Miquel, del segle XIV. També són testimoni del seu passat medieval els carrerons i les places porticades. L'edifici més significatiu és l'església vella. (en parlem a part). L'any 1578 s'inicià la construcció de l'església nova, fora muralles, consagrada a Nostra Senyora de l'Assumpció. L'obra va acabar el 1630, llevat del campanar que va caure el 1795 i que restà inacabat el 1803. A la comarca es diu que *"el pantà de la Selva, l'ateneu de Prades i el campanar d'Alcover, mai no s'acabaren de fer"* Té especial rellevància la capella del Santíssim d'estil neoclàssic. Altres edificis dignes de menció són l'ajuntament, Casa Cosme, l'Abadia i Casa Domingo i una munió més, fruit de l'auge econòmic i demogràfic que ha tingut la vila en diferents moments.

ALCOVER. Carreró que condueix a l'església nova. Foto: Vicenç Mateu.

SANTA MARIA D'ALCOVER

Dita també Església Vella o de la Sang. També era coneguda popularment per la "mesquita". És l'antiga església parroquial al voltant de la qual s'originà la primitiva vila d'Alcover, encara que l'edifici primitiu va ser substituït per una nova construcció al segle XIII. Segons les Guies de la Catalunya Romànica al volum de l'Alt Camp "... un gran incendi el 1936 ... va quedar en un estat de conservació tan precari que se'n decretà la demolició; però, aturades les obres, el temple es va ensorrar el 1937 en enderrocar-se un edifici veí. El 1979 les seves ruïnes van ser consolidades."

Les ruïnes d'aquest temple, construït amb carreus de pedra rogenca característica, corresponen a les d'una església d'una sola nau, amb absis semicircular, portalada al costat sud amb dues arquivoltes damunt columnes i capitells llisos. Destaca una gran rosassa al mur de ponent.